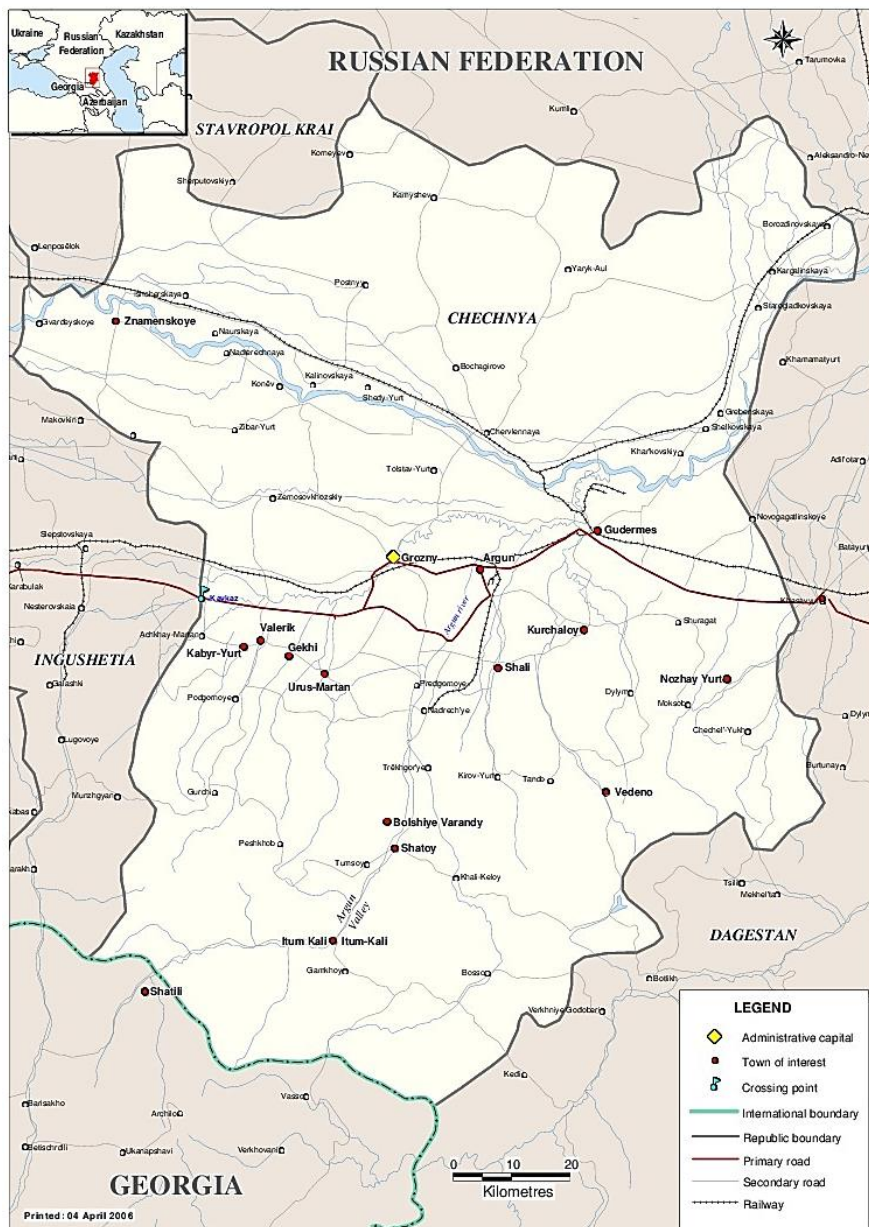

Landprofil
TJETJENIEN
Marts 2017

Denne rapport indeholder aktuelle baggrundsoplysninger (COI) om Tjetjenien og retter særlig fokus på udvalgte asylrelevante problemstillinger. Rapporten er baseret på research af offentligt tilgængelige kilder fra en række statslige og ikke-statslige aktører, og bærer præg af, at det er sparsomt med nye oplysninger om Tjetjenien efter 2015. Indhentelse af oplysninger er afsluttet i marts 2017.

Dansk Flygtningehjælp er en privat, humanitær organisation, der arbejder med flygtninge og fordrevne i 40 lande samt med rådgivning af asylansøgere i Danmark.

Dansk Flygtningehjælps landeprofiler og temarapporter er et uddrag af aktuelle, asylrelevante baggrundsoplysninger om et enkelt land eller tema. Landeprofilerne og temarapporterne er baseret på oplysninger indsamlet af andre aktører, og er således ikke et udtryk for Dansk Flygtningehjælps egne oplysninger eller holdninger.

Indhold

1. Geografi og demografi	4
2. Udvikling i hovedtræk siden de to tjetjenske krige	4
2.1 Den nye oprørsbevægelse	4
2.2 Islamisering af det tjetjenske samfund	6
3. Særligt udsatte grupper	7
3.1 Personer, der har hjulpet, eller mistænkes for at have hjulpet oprørerne	7
3.1.1 Risikogrupper	7
3.1.2 Bistand ydet for år tilbage	8
3.1.3 Myndighedernes reaktioner	8
3.2 Familiemedlemmer til oprørere	11
3.2.1. Familiemedlemmer til aktive oprørere	11
3.2.2 Familiemedlemmer til fremmedkrigere	13
3.2.3 Familiemedlemmer til tidligere oprørere	13
3.2.4 Familiemedlemmer til dræbte oprørere	14
3.2.5 Familiemedlemmer til personer, der har bistået oprørerne	14
3.2.6 Reaktioner	15
3.3 Kvinder	16
3.3.1 Voldtægt	17
3.3.2 Æresdrab	18
3.3.3 Enlige kvinder og kvinder på flugt fra familien	19
4. Dansk asylpraksis	20
4.1 Bistand til oprørere	20
4.2 Familiemedlemmer til (formodede) oprørere	21
4.3 Militærtjeneste i Ukraine	21
4.4 Kønsrelateret vold/forfølgelse på grund af seksualitet	22
4.5 Afslag	22
5. Udsendelse	23
6. Kilder	24

1. Geografi og demografi

Tjetjenien er en republik i den Russiske Føderation. Republikken, der sammen med blandt andre Ingusjetien og Dagestan udgør Nordkaukasus, er geografisk placeret på nordsiden af Kaukasus-bjergkæden mellem Sortehavet og det Kaspiske Hav. Tjetjenien, hvis areal udgør ca. 15.300 km², ligger mellem Europa og Asien og grænser op til Rusland mod nord og Georgien mod syd.¹

Indbyggertallet i Tjetjenien udgjorde ved seneste folketælling i 2010 cirka 1,27 millioner.² I lighed med andre republikker i Kaukasus-regionen er Tjetjenien et klansamfund. I 2002 bestod befolkningen primært af etniske tjetjenere (ca. 93,5 %), mens etniske russere udgjorde ca. 3,7 %.³ Hovedparten af den tjetjenske befolkning er sunni-muslimer, der tilhører sufisme-grenen af sunni-islam.⁴

Tjetjenien er både et militærpolitisk og økonomisk vigtigt område på grund af sin strategiske placering og tilstedeværelsen af betydelige olieletter.⁵

2. Udvikling i hovedtræk siden de to tjetjenske krige

2.1 Den nye oprørsbevægelse

Efter mere end et årti med kampe for uafhængighed, herunder den første tjetjenske krig i 1994 og den anden tjetjenske krig i 1999, styres den autonome tjetjenske republik nu med fast hånd af den russisk støttede præsident, Ramzan Kadyrov. Human Rights Watch har henvist til, at det tætte forhold og den gensidige afhængighed mellem Putin og Kadyrov har gjort det muligt for Kadyrov at regere Tjetjenien som sit personlige forvaltningsområde.⁶

Under de to krige var der klare fronter mellem russiske føderale myndigheder og tjetjenske oprørere, som dengang kæmpede for et uafhængigt Tjetjenien. Hvor der dengang var tale om en løsrivelseskonflikt, er der nu tale om en ”tjetjenificeret” konflikt, idet Ramzan Kadyrov har placeret tjetjenere i alle magtpositioner, og konflikten står nu mellem tjetjenske myndighedspersoner og det, der er tilbage af den tjetjenske oprørsbevægelse. Målet for oprørerne er ikke længere uafhængighed, men islamisering, og militante grupper udfører fortsat guerillaangreb.⁷

Tjetjenien har gennem de senere år gennemgået store infrastrukturelle forbedringer og omfattende genopbygning af især hovedstaden Grozny, hvilket har betydet, at befolkningen har oplevet en generel forbedring af levestandarden.⁸

Intensiteten af den væbnede konflikt i Tjetjenien har været støt faldende de senere år.⁹ Ifølge Landinfos kilder kan antallet af ”personer, der er rejst ud i skoven”¹⁰ i Tjetjenien estimeres til mellem nogle få dusin og 120.¹¹

¹ Nygaard, Poulsen-Hansen, Magnusson, Petersen: Tjetjenien i *Den Store Danske*, Gyldendal. Anvendt 12. februar 2017.

² Ibid. Anvendt 12. februar 2017

³ Minority Rights Group, anvendt 13. februar 2017

⁴ EASO: Chechnya, Women, Marriage, Divorce and Child Custody, september 2014, s. 9

⁵ Nygaard, Poulsen-Hansen, Magnusson, Petersen: Tjetjenien i *Den Store Danske*, Gyldendal. Anvendt 12. februar 2017.

⁶ Human Rights Watch: Like Walking a Minefield, Vicious Crackdown on Critics in Russia's Chechen Republic, august 2016, s. 12

⁷ Landinfo, Tsjetsjenia: Familiemedlemmer til personer med tilknytning til oprørsbevægelsen, oktober 2016, s. 7-8

⁸ Nygaard, Poulsen-Hansen, Magnusson, Petersen: Tjetjenien i *Den Store Danske*, Gyldendal. Anvendt 12. februar 2017.

⁹ Ifølge Caucasian Knot blev der i 2015 dræbt 16 og såret 14 i væbnede konflikter i Tjetjenien. Til sammenligning var dødstallet 127 i 2010 og antallet af sårede 123. Kilde: Dataindsamling foretaget af Caucasian Knot: http://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/statistics_victims_2010_2015.html?l=en Anvendt den 12. februar 2017.

¹⁰ Termen refererer til at oprørsbevægelsen holder til i skov- og bjergområder, jf. Landinfo, Tsjetsjenia: Familiemedlemmer til personer med tilknytning til oprørsbevægelsen, oktober 2016, s. 10

¹¹ Landinfo, Tsjetsjenia: Familiemedlemmer til personer med tilknytning til oprørsbevægelsen, oktober 2016, s. 8

Ifølge Landinfo står Kaukasus-Emiratet¹² uden lederskab efter lederen Doku Umarov blev dræbt i 2013 eller 2014, og generelt for hele den nordkaukasiske oprørsbevægelse gælder det, at den er blevet stærkt marginaliseret.¹³

Hvor det tidligere var Kaukasus-emiratet, der udgjorde fjenden for det pro-russiske styre, er en ny trussel kommet til i september 2014, hvor Islamisk Stat (IS) annoncerede en trussel om at indlemme Tjetjenien i gruppens selvproklamerede kalifat.¹⁴

Efterfølgende har lederne af flere nordkaukasiske militante grupper svoret troskab til IS. Lederen af Dagestans oprørsbevægelse Abu Mohamad Al-Qadari (Rustam Asilderov) blev den 23. juni 2015 udpeget som guvernør af den nye nordkaukasiske enhed af en talsperson for IS. Dette skete efter offentliggørelsen af en lydoptagelse på Youtube, hvori det blev bekendtgjort, at alle militante islamister i både Dagestan, Tjetjenien, Ingusjetien og Kabardino-Balkaria i fællesskab erklærede troskab til lederen af IS, Abu Bakr al-Baghdadi.¹⁵

Asilderov rapporteredes dog dræbt af den føderale sikkerhedstjeneste FSB den 4. december 2016, og det ser ifølge Jamestown Foundation ikke ud til, at de nordkaukasiske oprørsgruppers troskabserklæringer til IS har haft den store betydning i praksis. Oprørsbevægelsen fremstår svag og splittet mellem Kaukasus-emiratet og IS. Ifølge Jamestown Foundation er oprørsbevægelsen i Nordkaukasus under forandring, og vil fremover sandsynligvis bestå af små, autonome enheder eller celler, der udfører mindre, men mere uforudsigelige angreb, og dermed er sværere at opdage for myndighederne.¹⁶

Mens IS forsøger at vinde fodfæste i Tjetjenien, er mange unge mænd (og en del kvinder) rejst til Syrien eller Irak for der at kæmpe for IS eller andre mindre grupper. Flere kilder (heriblandt International Crisis Group og den russiske NGO Memorial) hævder, at nedgangen i oprørsaktiviteter i Nordkaukasus har en vis sammenhæng med det store antal krigere, der rejser til Syrien og Irak.¹⁷

Tjetjenske myndigheder anslår, at mellem 3000 og 4000 tjetjenere er rejst til Syrien eller Irak som fremmedkrigere. Myndighederne anslår, at heraf er mellem 400 og 500 rejst direkte fra Tjetjenien. Nordkaukasus-ekspert Mairbek Vachagaev hævder imidlertid, at dette tal er stigende.¹⁸

Også den væbnede konflikt mellem den ukrainske stat og russiske separatister i det østlige Ukraine har tiltrukket en del tjetjenere. Ifølge en tjetjensk kommandør i Ukraine, som The Guardian har interviewet, var der i begyndelsen af 2015 omtrent 300 tjetjenere i Donetsk, som kæmpede på de russiske separatisters side. På den ukrainske side skulle der ifølge The Guardian være ca. 100 tjetjenere, organiseret i to frivillige bataljoner.¹⁹ Samtidig ses det også af flere af de sager, som Flygtningenævnet har behandlet i 2016, at flere tjetjenske mænd forsøges hvervet til militærtjeneste i Ukraine af den russiske sikkerhedstjeneste FSB og må flygte som følge heraf.²⁰

¹² Oprørerne i Tjetjenien kæmpede tidligere for oprettelsen af et sharia-styret område på tværs af de nordkaukasiske delrepublikker – deraf navnet Kaukasus-Emiratet.

¹³ Landinfo, Tsjetsjenia: Familiemedlemmer til personer med tilknytning til oprørsbevægelsen, oktober 2016, s. 8

¹⁴ Russia Today: "ISIS threatens to 'liberate' Chechnya, Caucasus", september 2014.

¹⁵ Al Arabiya: Russia's Caucasus Islamists 'pledge allegiance' to IS, juni 2015

¹⁶ Jamestown Foundation: North Caucasian Insurgency Experiences Setbacks but Conditions for Political Violence Persist, december 2016

¹⁷ Landinfo: Fremmedkrigere i Syria og Irak, august 2016, s. 6-7

¹⁸ Ibid, s. 6

¹⁹ The Guardian: 'We like partisan warfare.' Chechens fighting in Ukraine – on both sides, juli 2015

²⁰ For en gennemgang af praksis, se afsnit 4

Flere kilder har beskrevet til Landinfo i 2015, at forekomsten af voldsepisoder i Tjetjenien er mindsket i løbet af de sidste fem-seks år, men at frygten i befolkningen er blevet større. Dette bør ses i sammenhæng med at man ikke længere ved, hvem man kan stole på, idet alle magtpositioner er besat af tjetjenere, og man således frygter personer i nærmiljøet, hvor det tidligere var de russiske styrker, man skulle være bange for.²¹

Tillige har Human Rights Watch påpeget overfor Landinfo, at der ses flere eksempler hvor personer, som myndighederne finder har udtalt sig kritisk i offentlighed, er blevet indkaldt af myndighedsapparatet og tvunget til at gå ud offentligt med en undskyldning.²²

Af EASO's seneste rapport vedrørende de statslige aktører i den Russiske Føderation følger det, at menneskerettighedsorganisationer har svært ved at operere i Tjetjenien. Eksempelvis beskrives det, at der fandt et angreb sted på Joint Monitoring Groups (JMG) kontor i 2015 og at to JMG-medarbejdere, der rejste sammen med en gruppe journalister, blev angrebet i marts 2016 på en vej mellem Nord-Ossetien og Tjetjenien.²³

En vestlig ambassade, som Udlændingestyrelsen har talt med i 2014, oplyser, at korruptionen har nået enorme højder i Tjetjenien, og at republikken ikke er en retsstat.²⁴

2.2 Islamisering af det tjetjenske samfund

Flere kilder, heriblandt en NGO i Moskva og Svetlana Gannushkina fra Memorial, har oplyst, at det tjetjenske samfund, ifølge de tjetjenske myndigheder, i stigende grad vender tilbage til de gamle traditioner.²⁵ Siden opløsningen af Sovjetunionen har russisk lovgivning gradvist fået mindre betydning i Tjetjenien, mens *adat*²⁶ og sharia-lov har fået større og større indflydelse. Ifølge flere kilder skyldes dette, at det tjetjenske samfund under præsident Kadyrov er blevet mere traditionelt, særligt når det kommer til kvinders position i samfundet.²⁷

Blandt andet har Kadyrov i efteråret 2009 iværksat en ”dydskampagne”, som f.eks. har advokeret for, at kvinder bør tildække sig og opføre sig anstændigt samt advaret imod kvinders brug af mobiltelefoner.²⁸ To kilder har tidligere beskrevet tilstandene som ”middelalderlige” og en advokat fra Tjetjenien har anført, at realiteten i Tjetjenien i dag er, at vold mod kvinder er udbredt, og at kvinders situation generelt er meget vanskelig.²⁹ For yderligere information om kvinder i Tjetjenien, se afsnit 3.3.

Størstedelen af den tjetjenske befolkning er sunnimuslimer, der bekender sig til sufismen – en gren af islam, der indeholder elementer af mystik og er organiseret i religiøse sufi-broderskaber. En lille minoritet af befolkningen er salafister.³⁰ Ifølge en menneskerettighedsaktivist i Grozny og en analytiker for ICG påbegyndte præsident Kadyrov i 2014 en kampagne mod salafismen, som er en gren af islam, der fokuserer på den oprindelige eller ”rene” form

²¹ Landinfo: Tjetjenske myndigheters reaktioner mot oprørere og personer som bistår oprørere, marts 2015, s. 7

²² Landinfo: Tjetjenia: Familiemedlemmer til personer med tilknytning til oprørsbevægelsen, oktober 2016, s. 9

²³ EASO: Russian Federation State Actors of Protection, marts 2017, s. 101

²⁴ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 12

²⁵ EASO: Chechnya, Women, Marriage, Divorce and Child Custody, september 2014, s. 10

²⁶ *Adat* defineres som et system af retssædvaner, der kodificerer sociale normer og regler, og spiller en vigtig rolle i Tjetjenien. Kilde: EASO: Chechnya, Women, Marriage, Divorce and Child Custody, september 2014, s. 9

²⁷ EASO: Chechnya, Women, Marriage, Divorce and Child Custody, september 2014, s. 9

²⁸ Ibid, s. 11

²⁹ Ibid, s. 10

³⁰ Ibid, s. 9

for islam, og som i de tjetjenske myndigheders øjne er synonym med oprørsbevægelsen i Tjetjenien.³¹ Salafister ser omvendt sufier som kættere, der bryder det monoteistiske princip i islam, og der hersker et stærkt indbyrdes fjendskab.³²

Flere kilder har beskrevet, at præsidentens kampagne indebar fængsling af hundredevis, potentielt tusindvis, af mænd med langt skæg, som under tilbageholdelsen oplevede at blive slået og få klippet deres skæg af.³³ En menneskerettighedsaktivist har tilføjet, at lokale imamer nu er blevet instrueret i at rapportere til myndighederne om unge mænds adfærd, udseende og bøn i moskeerne. Myndighederne er interesserede i tegn på, at mændene har tilsluttet sig oprørsbevægelsen eller salafismen.³⁴

3. Særligt udsatte grupper

3.1 Personer, der har hjulpet, eller mistænkes for at have hjulpet oprørerne

Som nævnt i afsnit 2.1 fremstår oprørsbevægelsen i Tjetjenien splittet og svag, og udgøres i dag formentlig kun af en mindre gruppe personer. Ifølge Svetlana Gannushkina fra Memorial kan det forekomme ulogisk, at de tjetjenske myndigheder på den ene side hævder, at oprørerne i Tjetjenien er blevet besejret og drevet ud, mens man på den anden side fortsat fabrikere straffesager om støtte til oprørerne.³⁵ Præsident Kadyrov udtaler stadig med jævne mellemrum offentligt, at oprørerne og deres støtter skal tilintetgøres.³⁶

Ifølge Memorial i Moskva skal forklaringen på dette paradoks findes i den frygt, som de tjetjenske myndigheder spiller på og anvender som et redskab til at holde befolkningen under kontrol.³⁷ Denne tilstand af frygt har medført, at den tjetjenske befolkning er yderst tilbageholdende med at anmelde overgreb fra myndighedernes side, og der forekommer ifølge flere kilder en stærk underrapportering af menneskerettighedskrænkelser i Tjetjenien.³⁸

3.1.1 Risikogrupper

Det fremgår af Landinfos rapport om tjetjenske myndigheders reaktioner mod oprørere og personer, som bistår oprørere, at visse grupper er mere udsatte for repressalier fra myndighedernes side end andre. ICG har oplyst, at slægtninge, særligt brødre, til oprørere er blandt dem, der kan risikere at få straffesager fabrikeret imod sig. Også personer, som har nær kontakt med en oprører, f.eks. venner og skolekammerater, er særligt udsatte. I tillæg nævnes personer, som tidligere har afsonet en dom oprørsvirksomhed.³⁹ En menneskerettighedsaktivist fra Grozny har forklaret, at særligt unge mænd, der ligner salafister⁴⁰, f.eks. på grund af langt skæg, typisk vil opleve at få fabrikeret straffesager mod sig.⁴¹

³¹ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 32-33

³² Centre for Eastern Studies: On the Periphery of Global Jihad, The North Caucasus: The Illusion of Stabilisation, november 2014, s. 20

³³ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 33

³⁴ Ibid, s. 32

³⁵ Ibid, s. 38

³⁶ Landinfo: Tsjetsjenske myndigheters reaksjoner mot opprørere og personer som bistår opprørere, marts 2015, s. 6

³⁷ Ibid, s. 6

³⁸ Landinfo, Tsjetsjenia: Familiemedlemmer til personer med tilknytning til opprørsbevegelsen, oktober 2016, s. 8

³⁹ Landinfo: Tsjetsjenske myndigheters reaksjoner mot opprørere og personer som bistår opprørere, marts 2015, s. 24

⁴⁰ Se afsnit 2.2 for mere information om de tjetjenske myndigheders holdning til salafismen

⁴¹ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 41

Svetlana Gannushkina fra Memorial har udtalt til Udlændingestyrelsen, at de tjetjenske myndigheder normalt vil lægge pres på fædre til mistænkte støtter til oprørerne, men andre tætte, mandlige slægtninge kan også blive ramt.⁴²

3.1.2 Bistand ydet for år tilbage

Det er Landinfos vurdering, efter møder over flere år med kilder i Moskva og Nordkavkasus, at tjetjenske myndigheder først og fremmest pågriber personer, som yder bistand til aktive oprørere. Imidlertid forekommer det ifølge Landinfo, at personer, som har ydet bistand for flere år siden, pågribes.⁴³

Det er ifølge Landinfos kilder svært at sige, hvem der stadig kan være i myndighedernes søgelys. Men ifølge Memorial vil det afgørende formentlig være, om personen fortsat har kontakt med oprørerne. Memorial – og andre kilder – peger også på regelmæssig bistand over en længere periode, og hvorvidt bistanden var vigtig for oprørerne, som risikofaktorer. En humanitær organisation i Nordkavkasus redegør for, at risikoen for at blive pågrebet afhænger af hvad personen dengang bistod oprørerne med, hvem personen er og hvilke meninger han har, om vedkommende er tilknyttet en ”forkert” gruppe og om vedkommende fortsat har kontakt med oprørerne.⁴⁴

3.1.3 Myndighedernes reaktioner

Ifølge den russiske straffelov (Criminal Code 1996) er oprørsvirksomhed kriminelt, og oprørere kan straffes for enten terrorisme (§ 205), organisering og deltagelse i illegal væbnet gruppe (§ 208) eller banditvirksomhed (§ 209). Både oprørere og de, som yder bistand til oprørerne, kan strafforfølges for deres gerninger. Bistand til oprørerne kan f.eks. bestå i opbevaring af våben, uddeling af mad eller medicinsk behandling.⁴⁵

Lister over straffedomme i Tjetjenien, som Landinfo har været i besiddelse af, viser, at der i 2011 blev afsagt 19 domme, hvor personer blev dømt for bistand til illegal gruppe efter § 208, stk. 2. Det er dog ikke sikkert, at listerne er fuldstændige. I de tilgængelige domme ses ingen frifindelser. Af dommene fremgår det, at de dømte har fået fængselsstraffe fra seks måneder til 3,5 år. I tillæg har de fået flere måneder med begrænset bevægelsesfrihed og meldepligt efter endt afsoning.⁴⁶ Ifølge en repræsentant for den tjetjenske anklagemyndighed blev 31 personer dømt for bistand til oprørerne i 2013. Alle, som blev tiltalt i 2013, blev kendt skyldige ved de tjetjenske domstole.⁴⁷ Der ses ifølge Landinfo en tendens til, at flertallet af de dømte er mænd, men en diplomatkilde har oplyst, at der også forekommer tiltaler eller domme mod kvinder.⁴⁸

Af ovennævnte domme fremgår også, at oprørerne som regel opsøger folk i deres hjem eller i landsbyerne. De fleste kender oprørerne i forvejen, men enkelte er blevet opsøgt af fremmede. Flere kilder har endvidere oplyst til Landinfo, at det ikke er usædvanligt, at oprørerne kommer til landsbyerne om aftenen og beder om mad, og at befolkningen føler sig forpligtet til at hjælpe, selvom de er bange. Det forekommer også, at oprørere tvinger personer, særligt indbyggerne i bjerglandsbyer, til at hjælpe sig. Om bistanden har været ydet frivilligt eller ej, gør dog ingen forskel i forhold til myndighedernes reaktioner, jf. både Human Rights Watch og Memorial, som udtalt til Landinfo.⁴⁹

⁴² Ibid, s. 52

⁴³ Landinfo: Tsjetsjenske myndigheters reaktioner mot opprørere og personer som bistår opprørere, marts 2015, s. 21

⁴⁴ Landinfo: Tsjetsjenske myndigheters reaktioner mot opprørere og personer som bistår opprørere, marts 2015, s. 21

⁴⁵ Ibid, s. 8

⁴⁶ Ibid, s. 17

⁴⁷ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 35

⁴⁸ Landinfo: Tsjetsjenske myndigheters reaktioner mot opprørere og personer som bistår opprørere, marts 2015, s. 20

⁴⁹ Ibid, s. 18

Ifølge Svetlana Gannushkina fra Memorial bliver samtlige tiltalte i sager, hvor personer er blevet tiltalt for at yde bistand til illegale væbnede grupper, kendt skyldige. Hvis der ikke foreligger nogen som helst form for inkriminerende beviser, vil straffen som regel være et til to års fængsel.⁵⁰

En tjetjensk advokat og Memorial i Grozny har til Landinfo i 2011 omtalt forekomsten af såkaldt uofficielle arrestationer, hvor de personer, der pågribes, føres til hemmelige steder, uden at slægtningene bliver informeret. Memorials statistik over disse ”bortførelser” viser, at antallet i 2011 var 14, hvoraf syv blev løsladt mod løsepenge, fire blev fundet dræbt og tre forsvandt.⁵¹ ICG og CAT har oplyst til hhv. Udlændingestyrelsen (i 2014) og Landinfo (i 2013), at der næsten ikke forekommer forsvindinger i Tjetjenien længere, men at der i stedet fabrikeres straffesager mod mistænkte tilhængere af oprørerne.⁵² Denne udtalelse står dog i kontrast til Memorials rapport vedrørende menneskerettighedskrænkelser i Nordkaukasus fra 2014 til første halvdel af 2016, hvori følgende anføres: *”Abductions, unlawful detentions and enforced disappearances continue to be widespread and systematic occurrences in the Chechen Republic [...]”* I rapporten beskrives flere episoder, hvor personer er blevet ”kidnappet” og dræbt af de tjetjenske myndigheder, og det nævnes, at disse episoder kun udgør toppen af isbjerget, idet de fleste hændelser ikke rapporteres af frygt for myndighederne.⁵³

Svetlana Gannushkina fra Memorial oplyste til Udlændingestyrelsen i 2014, at de fleste sager vedrørende bistand til oprørerne er fabrikerede af de tjetjenske myndigheder. En repræsentant for CAT mente dog, at det ikke kunne siges med sikkerhed, at 100% af alle sager var fabrikerede.⁵⁴ De fabrikerede sager følger ofte det samme mønster, og beskyldningerne er ofte ens⁵⁵, selv om sagerne drejer sig om forskellige personer: Den mistænkte vil blive anklaget for at have givet chokolade til oprørerne, eller for at have mødt oprørerne, mens han samlede hvidløg i skoven.⁵⁶

CAT har til Landinfo oplyst, at den mistænkte frihedsberøves på et ukendt sted i et tidsrum på mellem 12 timer og tre-fire dage. I løbet af tilbageholdelsen presser man dem for information om oprørerne og tvinger dem til at underskrive tilståelser om, at de har ydet bistand til oprørerne. Slag og tortur bliver systematisk brugt af politiet for at opnå sådanne tilståelser.⁵⁷

Landinfo har anført, at tortur ifølge en række kilder bliver brugt i sager vedrørende mistanke om oprørsvirksomhed.⁵⁸ Dette understøttes af flere kilder, som Udlændingestyrelsen har talt med, blandt andet en advokat fra Grozny, der beskriver den systematiske anvendelse af tortur i uofficielle fængsler og myndighedernes efterfølgende forsøg på at dække over brugen af tortur og mishandling.⁵⁹

⁵⁰ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 38

⁵¹ Landinfo: Tsjetsjenske myndigheters reaktioner mot oprørere og personer som bistår oprørere, marts 2015, s. 11

⁵² Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 35 og Landinfo: Tsjetsjenske myndigheters reaktioner mot oprørere og personer som bistår oprørere, marts 2015, s. 23

⁵³ Memorial Human Rights Centre: Counter-terrorism in the North Caucasus: A human rights perspective, 2016, s. 29

⁵⁴ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 34

⁵⁵ Ibid, s. 39

⁵⁶ Ibid, s. 42

⁵⁷ Landinfo: Tsjetsjenske myndigheters reaktioner mot oprørere og personer som bistår oprørere, marts 2015, s. 23

⁵⁸ Ibid, s. 23

⁵⁹ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 40

En menneskerettighedsaktivist i Grozny har tilføjet, at der ikke differentieres mellem unge og gamle, mænd og kvinder, og at alle er i risiko for samme behandling i forbindelse med frihedsberøvelse, herunder tortur.⁶⁰

De mest almindelige torturmetoder beskrives, ifølge en række kilder, som blandt andet slag og brug af elektrisk stød. Fælles for metoderne er, at de, der udøver torturen, forsøger at skjule brugen af vold og således benytter metoder, der ikke efterlader varige spor.⁶¹ Hvis en tilbageholdt mistænkt har synlige mærker efter mishandling eller tortur, vil en forsvarsadvokat ifølge ICG først kunne besøge den tilbageholdte efter nogle uger eller når mærkerne er forsvundet. Skulle den mistænkte dø af behandlingen under tilbageholdelsen, vil de tjetjenske myndigheder præsentere dødsfaldet som en "[...] *successful elimination of a member of the illegal armed groups.*"⁶²

Der hersker en vis uenighed blandt kilderne, som Landinfo har talt med, angående hvilke myndighedsorganer, der typisk vil pågribe oprørere eller personer, der har ydet bistand til oprørerne.⁶³ Landinfos konklusion bliver, at det efter deres forståelse først og fremmest er tjetjenske sikkerhedsstyrker, som foretager sikkerhedsoperationer i Tjetjenien. Det tilføjes dog, at der kan være tilfælde, hvor tjetjenske og russiske myndigheder går sammen i en operation.⁶⁴

I henhold til russisk straffeprocesslov skal der ske skriftlig indkaldelse af mistænkte i straffesager.⁶⁵ Ifølge en tjetjensk advokat og CAT overholdes dette ikke i praksis i tilfælde, hvor en person er mistænkt for alvorlige lovovertrædelser med forbindelse til oprørsvirksomhed.⁶⁶ Dette udsagn bekræftes overfor Udlændingestyrelsen af en menneskerettighedsaktivist i Grozny.⁶⁷ Af hensyn til unddragelsesrisikoen afhenter politiet i stedet tiltalte uden forvarsel. I sager, der ikke relaterer sig til alvorlige forbrydelser, er det dog mere almindeligt, at en mistænkt person indkaldes skriftligt til afhøring.⁶⁸

Vidner skal indkaldes skriftligt, og en persons status som vidne kan ændres til status som mistænkt under afhøring.⁶⁹

CAT har til Landinfo oplyst på et møde i 2013, at man har set eksempler på falske indkaldelser til politiet (tilsigelser).⁷⁰ En menneskerettighedsaktivist i Grozny har overfor Udlændingestyrelsen bekræftet, at sådanne falske dokumenter er meget almindelige og lette at skaffe.⁷¹

Tvungen meldepligt på politistationen praktiseres ofte af det tjetjenske politi, ifølge en repræsentant for CAT. Denne praksis, der ikke har nogen lovhjemmel, har til formål at lægge pres på individet og at indhente informationer om, hvad der foregår i lokalsamfundet. Hvis en person ikke overholder meldepligten, risikerer

⁶⁰ Ibid, s. 43

⁶¹ Landinfo: Tsjetsjenske myndigheters reaksjoner mot opprørere og personer som bistår opprørere, marts 2015, s. 23

⁶² Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 35-36

⁶³ Landinfo: Tsjetsjenske myndigheters reaksjoner mot opprørere og personer som bistår opprørere, marts 2015, s. 9-10

⁶⁴ Landinfo: Tsjetsjenske myndigheters reaksjoner mot opprørere og personer som bistår opprørere, marts 2015, s. 9

⁶⁵ *Criminal Procedural Law* som beskrevet i Landinfo: Tsjetsjenske myndigheters reaksjoner mot opprørere og personer som bistår opprørere, marts 2015, s. 10

⁶⁶ Ibid s. 10

⁶⁷ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 47

⁶⁸ Landinfo: Tsjetsjenske myndigheters reaksjoner mot opprørere og personer som bistår opprørere, marts 2015, s. 10

⁶⁹ Ibid, s. 11

⁷⁰ Ibid, s. 12

⁷¹ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 48

vedkommende ifølge CAT at blive frihedsberøvet, udspurgt, udsat for overgreb eller at få fabrikeret en straffesag imod sig.⁷²

En tjetjensk menneskerettighedsaktivist har oplyst til Udlændingestyrelsen at det tjetjenske politi og det tjetjenske FSB er under pres for at opnå gode resultater, og at de ansatte opnår bonusser for at nå det påkrævede antal anholdelser.⁷³ En analytiker fra ICG har oplyst det samme og tilføjet, at de retshåndhævende myndigheder i Tjetjenien nyder en næsten total straffrihed og har carte blanche til at gøre som de har lyst til.⁷⁴

Hvis en person er mistænkt for at have bistået oprørere, er der mulighed for at vedkommende kan løslades mod bestikkelse. Bestikkelsen kommunikerer internt i politiet, og afgørelsen træffes på højt niveau i politiets magtstruktur. Ansatte i politiet på distriktsniveau kan ikke træffe afgørelse om løsladelse mod bestikkelse, ifølge en tjetjensk advokat i Moskva. Det forekommer, at slægtninge til tiltalte i fabrikerede straffesager kan betale for at få ændret tiltalen fra en streng til en mildere tiltale.⁷⁵

3.2 Familiemedlemmer til oprørere

3.2.1. Familiemedlemmer til aktive oprørere

Ifølge flere kilder, som Landinfo har talt med i 2014 og 2015, har Præsident Kadyrov og de tjetjenske myndigheder gennem de senere år direkte ansvarliggjort familiemedlemmer til oprørere gennem udtalelser i offentligheden.⁷⁶ Dette skal ses i sammenhæng med, at familiebånd per tradition er meget stærke i Tjetjenien.⁷⁷

Kadyrov har efter et angreb på flere politifolk i Grozny den 4. december 2014 annonceret indførelsen af princippet om kollektivt ansvar for familiemedlemmer til oprørere. Præsidenten udtalte blandt andet, at familiemedlemmer til oprørere skulle smides ud af Tjetjenien, og at deres huse skulle tilintetgøres.⁷⁸

I tillæg erklærede præsidenten, at familiemedlemmer til oprørere måtte forvente at blive straffet, hvis de ikke kunne overtale deres slægtninge til at overgive sig. Disse udtalelser om kollektivt ansvar bruges ifølge CAT som påskud for, at myndighederne kan reagere overfor familiemedlemmer til oprørere.⁷⁹

Præsidentens udtalelser efter angrebet i Grozny i december 2014 fik hurtigt konsekvenser. Ifølge Landinfos kilder blev 11 oprørere og 15 politifolk dræbt under attentatet, og præsidentens udtalelser resulterede ifølge Memorial i, at fem huse blev ildspåsat efter aktionen. Husene tilhørte familiemedlemmer til de oprørere, der blev dræbt i angrebet.⁸⁰

Forfølgelsen af familiemedlemmer til aktive oprørere tjener ifølge forskellige kilder flere formål. Blandt andet bidrager det til den generelle stemning af frygt i befolkningen og forsyner myndighederne med nye tvungne tilståelser, der kan benyttes til at fabrikere nye sager med.⁸¹ Det er endvidere blevet påpeget af Nordkaukasus-

⁷² Ibid, s. 49

⁷³ Ibid, s. 41

⁷⁴ Ibid, s. 12

⁷⁵ Landinfo: Tsjetsjenske myndigheters reaktioner mot oprørere og personer som bistår oprørere, marts 2015, s. 25

⁷⁶ Landinfo, Tsjetsjenia: Familiemedlemmer til personer med tilknytning til opprørsbevegelsen, oktober 2016, s. 9

⁷⁷ EASO: Chechnya, Women, Marriage, Divorce and Child Custody, september 2014, s. 17

⁷⁸ Caucasian Knot: Kadyrov demands to expel militants' families from Chechnya and demolish their houses, 6. december 2014

⁷⁹ Landinfo, Tsjetsjenia: Familiemedlemmer til personer med tilknytning til opprørsbevegelsen, oktober 2016, s. 9

⁸⁰ Ibid, s. 14

⁸¹ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 52

ekspert Mairbek Vatchagaev, at familiemedlemmer oftest er dem, der hjælper oprørerne.⁸² Dermed er familiemedlemmer tit myndighedernes bedste middel til at opspore oprørerne.⁸³

Ifølge Landinfos oplysninger indsamlet gennem de senere år, vil graden af pres på og overgreb mod det enkelte familiemedlem til en oprører være afhængig af flere forhold, herunder om – og i hvilken grad – oprøreren stadig er aktiv.⁸⁴

Forskellige kilder nævner, at familiemedlemmer til oprørere ofte vil opleve at blive opsagt fra deres job, miste pensioner eller få lukket for tilførslen af elektricitet og vand. Slægtninge til oprørere vil også være i risiko for at få fabrikeret straffesager imod sig.⁸⁵ En menneskerettighedsaktivist i Grozny har oplyst til Udlændingestyrelsen, at familiemedlemmer til oprørere rutinemæssigt presses til at blive informanter for politiet. Kvindelige slægtninge til oprørere risikerer endvidere at blive voldtaget, mens de er i politiets varetægt.⁸⁶

Der hersker bred enighed blandt kilderne om, at mandlige slægtninge, som står i en nær relation til oprørere (f.eks. fædre eller brødre), er i størst risiko for at blive udsat for reaktioner fra de tjetjenske myndigheders side.⁸⁷ ICG og en menneskerettighedsaktivist har til Udlændingestyrelsen oplyst, at fjernere slægtninge som f.eks. fætre sjældent vil komme i myndighedernes søgelys.⁸⁸ Disse oplysninger står imidlertid i modsætning til informationer, som Landinfo har indhentet på fact finding-rejser i 2009 og 2011, hvor det fremgår at også fætre til oprørere kan være en udsat gruppe.⁸⁹

Når det kommer til kvindelige familiemedlemmer, er der generelt enighed blandt Landinfos kilder om, at kvinder ikke i så høj grad som mænd udsættes for reaktioner fra myndighedernes side. Situationen vil dog afhænge af kvindens status i samfundet, og ugifte kvinder eller kvinder med et dårligt ry står uden beskyttelse og vil som følge heraf være i risiko for overgreb. Nært slægtskab til en højtprofileret oprører vil også betyde, at man som kvinde kan komme i myndighedernes søgelys.⁹⁰ En menneskerettighedsaktivist i Grozny har fremhævet mødre og søstre til oprørere som risikoprofiler.⁹¹ ICG har i 2015 oplyst til Udlændingestyrelsen, at situationen i Tjetjenien har ændret sig, og at kvinder som følge heraf også risikerer fysiske overgreb, hvis de bliver pågrebet.⁹²

⁸² Ibid, s. 28

⁸³ Landinfo, Tsjetsjenia: Familiemedlemmer til personer med tilknytning til oprørsbevægelsen, oktober 2016, s. 10

⁸⁴ Ibid, s. 11

⁸⁵ Ibid, s. 12

⁸⁶ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 50

⁸⁷ Landinfo, Tsjetsjenia: Familiemedlemmer til personer med tilknytning til oprørsbevægelsen, oktober 2016, s. 15 og Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 37

⁸⁸ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 52

⁸⁹ Landinfo, Tsjetsjenia: Familiemedlemmer til personer med tilknytning til oprørsbevægelsen, oktober 2016, s. 16

⁹⁰ Ibid, s. 15

⁹¹ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 52

⁹² Ibid, s. 52

En journalist fra Novaya Gazeta har oplyst til Landinfo i februar 2016, at præsident Kadyrov følger med i, hvad tjetjenere i udlandet foretager sig. Kadyrov har udtalt om eksiltjetjenere, der ytrer sig kritisk imod ham, at han vil finde dem i udlandet, og har truet med at skade deres slægtninge.⁹³

3.2.2 Familiemedlemmer til fremmedkrigere

I de tilfælde, hvor personer rejser fra Tjetjenien for at slutte sig til IS, vil deres familiemedlemmer risikere at blive udsat for offentlig ydmygelse og fordømmelse, grundet det tunge moralske ansvar, der hviler på særligt mandlige familiemedlemmer for, hvad andre slægtninge foretager sig. De fleste kilder, som Landinfo har interviewet om emnet, er dog enige om, at presset på familier til fremmedkrigere er mindre end på familiemedlemmer til tjetjenere, der udøver oprørsvirksomhed i Nordkaukasus.⁹⁴

Redaktøren for netavisen Kavkazkij-uzel (engelsk titel: Caucasian Knot) er af den opfattelse, at familiemedlemmer til fremmedkrigere sandsynligvis står på en liste over personer, der holdes øje med, og at de bliver opsøgt af myndighederne og stillet spørgsmål, men redaktøren har ikke hørt om mere alvorlige forhold.⁹⁵ Memorial har dog i 2016 oplyst til Landinfo, at organisationen kendte til familier til fremmedkrigere, der er blevet hentet af politiet og behandlet brutalt.⁹⁶

I en artikel af 22. december 2016 fra Caucasian Knot beskrives det, hvorledes indbyggerne i den tjetjenske landsby Prigorodnoye afholdt et fællesmøde, hvor det blev krævet, at familiemedlemmerne til en mand ved navn Zelimkhan Bakharchiev skulle bortvises fra landsbyen. Bakharchiev skulle angiveligt befinde sig i Syrien og organiserede ifølge de tjetjenske myndigheder angreb på tjetjenske politifolk, der fandt sted den 17. og 18. december 2016 i Grozny.⁹⁷

3.2.3 Familiemedlemmer til tidligere oprørere

Ifølge de kilder, som Landinfo har interviewet i 2009, er familiemedlemmer til tidligere oprørere ikke nær så udsatte som familiemedlemmer til oprørere, der er aktive i dag. Flere kilder pegede på den ”tjetjenificering”, der er sket af konflikten, og at de, der kæmpede under den første krig og i begyndelsen af den anden krig, kæmpede mod de føderale russiske styrker – i modsætning til nutidens oprørere, der kæmper mod de tjetjenske myndigheder.⁹⁸

De kilder, som Landinfo har talt med i årene 2013-2016, har ikke udtalt sig om familiemedlemmer til oprørere, som var aktive for flere år tilbage. På den baggrund konkluderer Landinfo, at det først og fremmest er familiemedlemmer til aktive oprørere, som udsættes for reaktioner fra myndighedernes side.⁹⁹

En advokat fra Grozny har i 2015 forklaret til Udlændingestyrelsen, at der stadig kan forekomme tilfælde, hvor personer, der kæmpede i den første og anden tjetjenske krig, får problemer med myndighederne i dag. Ifølge advokaten sker der dog ikke retsforfølgning af familiemedlemmer til personer, der kæmpede i den første krig eller begyndelsen af den anden tjetjenske krig.¹⁰⁰

⁹³ Landinfo, Tsjetsjenia: Familiemedlemmer til personer med tilknytning til oprørsbevægelsen, oktober 2016, s. 9. For mere information om repressalier mod kritikere af de tjetjenske myndigheder henvises til rapport fra Human Rights Watch: Like Walking a Minefield, Vicious Crackdown on Critics in Russia's Chechen Republic, august 2016

⁹⁴ Landinfo, Tsjetsjenia: Familiemedlemmer til personer med tilknytning til oprørsbevægelsen, oktober 2016, s. 18

⁹⁵ Landinfo: Fremmedkrigere i Syria og Irak, august 2016, s. 14

⁹⁶ Landinfo, Tsjetsjenia: Familiemedlemmer til personer med tilknytning til oprørsbevægelsen, oktober 2016, s. 18

⁹⁷ Caucasian Knot: Villagers demand to expel family members of suspected militant from Chechnya, 22. december 2016

⁹⁸ Landinfo, Tsjetsjenia: Familiemedlemmer til personer med tilknytning til oprørsbevægelsen, oktober 2016, s. 16

⁹⁹ Ibid, s. 16

¹⁰⁰ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 54

3.2.4 Familiemedlemmer til dræbte oprørere

I 2010 og 2011 blev det oplyst til Landinfo, at familiemedlemmer til dræbte oprørere er under overvågning fra myndighedernes side. Mandlige medlemmer i disse familier blev regnet for at være upålidelige, og kunne mistænkes for at have forbindelser til oprørerne. Selv en lille mistanke om tilknytning til oprørerne kunne føre til grove reaktioner.¹⁰¹

En russisk menneskerettighedsorganisation i Nordkaukasus har i 2010 oplyst til Landinfo, at det er uforudsigeligt, hvor længe reaktionerne mod familiemedlemmer kan vare, efter oprøreren er blevet dræbt. Formentlig vil det bero på, hvor tætte familiebåndene var og hvilket forhold familiemedlemmet havde til den dræbte. Flere kilder er enige om, at brødre til dræbte oprørere er i særlig risiko, og har henvist til konkrete tilfælde, hvor brødre til dræbte oprørere er blevet arresteret i forbindelse med hændelser, som myndighederne har anset for at være oprørsaktioner.¹⁰²

Det er Landinfos vurdering, at den tid, der er forløbet fra en oprører er blevet dræbt, er af betydning for myndighedernes interesse for familiemedlemmer til den dræbte. Graden af myndighedernes interesse vil dog også afhænge af oprørerens position.¹⁰³

Landinfo oplyser i oktober 2016, at man ikke er i besiddelse af nyere oplysninger om situationen for familiemedlemmer til dræbte oprørere, bortset fra de i afsnit 3.2.1 omtalte ildspåsættelser i 2014 af huse, der tilhørte slægtninge til dræbte oprørere.¹⁰⁴

3.2.5 Familiemedlemmer til personer, der har bistået oprørerne

Ifølge Landinfos kilder synes der ikke at være stor forskel på de tjetjenske myndigheders reaktioner mod henholdsvis familiemedlemmer til oprørere og familiemedlemmer til personer, der har bistået oprørere. Dog påpeger en tjetjensk advokat, at familiemedlemmer til personer, der kun har bistået oprørerne, ikke vil opleve at få sat ild til deres huse. Dette vil kun ske i tilfælde, hvor der har fundet drab på myndighedspersoner sted. Dog øges risikoen for alvorlige myndighedsreaktioner i bjergområderne.¹⁰⁵

En repræsentant for CAT, som Udlændingestyrelsen har talt med, oplyste at familiemedlemmer til personer, der enten har ydet bistand til oprørerne eller har fået fabrikeret en lignende tiltale imod sig, risikerer forskellige repressalier fra myndighedernes side, heriblandt opsigelse fra jobbet, trusler, frihedsberøvelse eller voldelige overgreb.¹⁰⁶

Andre kilder, heriblandt UNHCR og Memorial, har bekræftet, at de tjetjenske myndigheders reaktioner er ens for familiemedlemmer til oprørere og familiemedlemmer til personer, der har bistået oprørere.¹⁰⁷

En advokat fra Grozny, som Landinfo har talt med i 2016, oplyser dog at personer, der har bistået oprørerne i 2002 og 2003, som udgangspunkt ikke vil være i myndighedernes søgelys. Dette udsagn tolkes af Landinfo således,

¹⁰¹ Landinfo, Tsjetsjenia: Familiemedlemmer til personer med tilknytning til oprørsbevægelsen, oktober 2016, s. 17

¹⁰² Ibid, s. 17

¹⁰³ Ibid, s. 17

¹⁰⁴ Ibid, s. 17

¹⁰⁵ Ibid, s. 11-12

¹⁰⁶ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 36

¹⁰⁷ Ibid, s. 51

at heller ikke familiemedlemmer til personer, som bistod oprørerne under første krig eller i den tidligere fase af anden krig, vil være i en specielt sårbar situation.¹⁰⁸

3.2.6 Reaktionen

3.2.6.1 Ildspåsættelse

En tjetjensk advokat i Moskva har i februar 2016 oplyst, at ildspåsættelse af familiemedlemmers huse sker i tilfælde, hvor krigere har dræbt tjetjenske politifolk.¹⁰⁹

Mairbek Vatchagaev, redaktør på Caucasus Survey, har derimod en bredere opfattelse af, hvornår ildspåsættelse benyttes, idet han har udtalt følgende til Udlændingestyrelsen: *"The Chechen authorities are not shy of burning down houses to deter people from supporting the jihadists."*¹¹⁰

Flere kilder har som nævnt ovenfor i afsnit 3.2.1 beskrevet, hvorledes fem huse blev antændt i december 2014 som direkte konsekvens af et militant angreb på politifolk i Grozny. Landinfo har endvidere fået oplyst fra blandt andre Memorial og en repræsentant for en tænketank i Moskva, at der blev tændt ild til cirka 17 huse i løbet af 2014 og 2015.¹¹¹ Ildspåsættelserne er ikke et nyt fænomen, og er blevet rapporteret løbende siden 2008.¹¹²

Memorial har tidligere rettet henvendelse til Rigsadvokaten i Tjetjenien og anmodet om at få undersøgt og efterforsket ildspåsættelserne. Konklusionen på undersøgelserne blev, at beboerne selv var skyld i brandene på grund af elektriske fejl, ulykker med stearinlys mv., til trods for at flere vidner kunne bekræfte, at brandene var påsatte.¹¹³

3.2.6.2 Bortvisning

En analytiker fra ICG har til Udlændingestyrelsen omtalt en episode i 2014, hvor en mistænkt oprører, anklaget for at have dræbt en politibetjent, blev slået ihjel i en specialoperation. Hele hans familie, inkluderet hans onkler, blev tvunget til at forlade deres landsby og Tjetjenien.¹¹⁴

Flere kilder har oplyst til Landinfo, at familiemedlemmer til oprørere kan opleve at få stillet et ultimatum om, at de skal få oprøreren til at overgive sig, ellers vil familien blive smidt ud af huset, og måske endda også ud af republikken.¹¹⁵

I januar og februar 2017 har netavisen Caucasian Knot rapporteret om flere episoder, hvor familiemedlemmer til dræbte oprørere er blevet bortvist fra deres landsby. I det ene tilfælde blev beslutningen om bortvisning taget af indbyggerne i landsbyen Kurchaloi efter afholdelsen af et fællesmøde.¹¹⁶ I det andet tilfælde havde indbyggere fra landsbyen Tsotsi-Yurt udtalt, at ordenshåndhævere havde tvunget familiemedlemmerne til en frihedsberøvet person ved navn Makhma Muskiev til at forlade landsbyen. Muskiev var blevet frihedsberøvet under en

¹⁰⁸ Landinfo, Tsjetsjenia: Familiemedlemmer til personer med tilknytning til oprørsbevægelsen, oktober 2016, s. 16

¹⁰⁹ Ibid, s. 18

¹¹⁰ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 35

¹¹¹ Landinfo, Tsjetsjenia: Familiemedlemmer til personer med tilknytning til oprørsbevægelsen, oktober 2016, s. 14

¹¹² Ibid, s. 13

¹¹³ Ibid, s. 14

¹¹⁴ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 52-53

¹¹⁵ Landinfo, Tsjetsjenia: Familiemedlemmer til personer med tilknytning til oprørsbevægelsen, oktober 2016, s. 12

¹¹⁶ Caucasian Knot: At rally, residents of Chechen village of Kurchaloi decide to evict militants' families, 17. januar 2017

specialoperation, der fandt sted efter et væbnet sammenstød i Tsotsi-Yurt den 11. januar 2017, hvor seks personer, heraf to ordenshåndhævere, var blevet dræbt.¹¹⁷

Også familiemedlemmer til fremmedkrigere risikerer bortvisning, jf. artiklen fra Caucasian Knot som omtales i afsnit 3.2.2.

3.2.6.3 Risiko for blodhævn

En tjetjensk advokat har i februar 2016 oplyst til Landinfo, at familiemedlemmer til oprørere, som har angrebet og dræbt tjetjenske politifolk, er de familiemedlemmer, som er mest udsatte for reaktioner fra myndighedernes side. Dette har Memorial tillige oplyst i 2013, og har suppleret med, at oprørerens familie i disse tilfælde selv risikerer at blive dræbt på grund af blodhævn.¹¹⁸

En russisk menneskerettighedsorganisation i Skt. Petersborg har udtalt til Landinfo, at brødre til dræbte oprørere kan opleve reaktioner som følge af blodhævn, enten fra familie eller kollegaer til dræbte politifolk eller sikkerhedsansatte.¹¹⁹

En analytiker fra ICG i Moskva nævner også blodhævn i forbindelse med omtalen af en konkret episode fra 2014, hvor en person ved navn Alvi Abdurakhmanov blev frikendt for banditvirksomhed af en jury. Præsident Kadyrov udtalte på TV, at dommen var forkert. Abdurakhmanovs bror blev herefter ulovligt frihedsberøvet af bevæbnede personer. Politifolk oplyste til broderens slægtninge, at man ledte efter Abdurakhmanov for at kunne udføre blodhævn for en politibetjent, der var blevet dræbt. Slægtningene udleverede herefter Abdurakhmanov – en meget usædvanlig handling i Tjetjenien, ifølge ICG-analytikeren.¹²⁰

En historiker med speciale i Tjetjenien har i november 2016 oplyst til EASO, at religiøse ledere (mullaher) er vigtige figurer i det tjetjenske samfund, og at der er eksempler på, at blodfejder er blevet løst af mullaher.¹²¹

3.3 Kvinder

Som nævnt under afsnit 2.2 har situationen for kvinder i Tjetjenien i de senere år ændret sig til det værre. En international humanitær organisation i Vladikavkaz og en international organisation i Nordkaukasus har udtalt til EASO, at "[...] *the advance of religion has been a setback for women and put them in an inferior position to men [...]*".¹²²

Vold i hjemmet er udbredt i Tjetjenien¹²³ og kvinders ret til selvbestemmelse er blevet indskrænket, hvilket eksempelvis ses ved at tvangsægteskaber i stigende grad finder sted.¹²⁴ Der rapporteres tillige stadigvæk tilfælde af bruderov, selvom den tjetjenske regering vedtog en resolution i 2010, der forbød bruderov. Ifølge en NGO i Grozny foregår bruderov nu i det skjulte, mens Svetlana Gannushkina fra Memorial oplyser, at bruderov stadig anses for legitimt, hvis det udføres af en af præsident Kadyrovs ansatte.¹²⁵

¹¹⁷ Caucasian Knot: Relatives of detained Makhma Muskiev evicted from Tsotsi-Yurt, residents of Chechnya report, 4. februar 2017

¹¹⁸ Landinfo, Tsjetsjenia: Familiemedlemmer til personer med tilknytning til oprørsbevægelsen, oktober 2016, s. 14-15

¹¹⁹ Ibid, s. 17

¹²⁰ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 44

¹²¹ EASO: Russian Federation State Actors of Protection, marts 2017, s. 106

¹²² EASO: Chechnya, Women, Marriage, Divorce and Child Custody, september 2014, s. 10

¹²³ Ibid, s. 18

¹²⁴ Ibid, s. 26

¹²⁵ EASO: Chechnya, Women, Marriage, Divorce and Child Custody, september 2014, s. 22-23

3.3.1 Voldtægt

Svetlana Gannushkina har i 2012 oplyst til EASO, at voldtægt er udbredt i Tjetjenien og resten af Nordkaukasus, og at mange pigers seksuelle debut sker ved voldtægt.¹²⁶

En repræsentant fra CAT har nævnt, at kvindelige familiemedlemmer til mistænkte oprørere eller støtter til oprørerne risikerer at blive voldtaget af myndighederne.¹²⁷ Dette udsagn bekræftes af Svetlana Gannushkina fra Memorial, der tilføjer, at disse tilfælde dog næsten aldrig indberettes, idet det ville ødelægge voldtægtsofferets fremtid.¹²⁸

Gannushkina har tillige nævnt, at det også forekommer, at politiet benytter trusler om voldtægt af en kvindelig slægtning til en person, der er tiltalt for at have hjulpet oprørerne, for dermed at opnå at få dem til at underskrive hvad som helst.¹²⁹ Flere kilder, heriblandt Memorial og en diplomatkilde, hævder i Landinfos responsum om voldtægt fra 2013, at trusler om voldtægt fortsat benyttes som pressionsmiddel af de tjetjenske myndigheder under afhøringer af kvinder, og at voldtægter også finder sted.¹³⁰

En ICG-analytiker i Moskva udtalte i 2014 til Udlændingestyrelsen, at kvinder, der frihedsberøves, er i større risiko for at blive udsat for mishandling eller tortur end for nogle år siden, og omtalte en aktuel sag, hvor det var blevet bekræftet, at en kvinde blev voldtaget i politiets varetægt.¹³¹ En repræsentant fra CAT oplyste i forlængelse heraf, at der ikke forelå information om systematisk tortur af kvinder i politiets varetægt, men at man kendte til en sag, hvor en kvinde blev udsat for tortur af en politibetjent, og senere blev dræbt.¹³²

En tjetjensk kvinde, der er blevet udsat for voldtægt, vil holde det for sig selv og ikke fortælle det til nogen, idet voldtægt er et tabubelagt emne, og der er risiko for stigmatisering af både kvinden og hendes familie, hvis forholdet bliver kendt.¹³³ Svetlana Gannushkina har påpeget, at det oftest både er kvindens egen mening og den generelle holdning, at en kvinde, der er blevet voldtaget, selv er skyld i det.¹³⁴

Tjetjenske kvinder forventes at opretholde familiens ære, og en voldtægt bringer skam over familien.¹³⁵ En NGO i Moskva har oplyst, at hvis voldtægten sker indenfor ægteskabet, vil det end ikke blive set som voldtægt.¹³⁶

Ifølge repræsentanten for en international organisation i Nordkaukasus, er det usandsynligt, at en tjetjensk kvinde, der er blevet voldtaget, vil modtage nogen form for hjælp. Tværtimod er det ikke usædvanligt, at voldtægts ofre sendes bort af deres familier, der ellers vil opleve social stigmatisering og isolation.¹³⁷

¹²⁶ Ibid, s. 21

¹²⁷ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 36

¹²⁸ Ibid, s. 51

¹²⁹ Ibid, s. 38

¹³⁰ Landinfo: Tsjetsjenia: Voldtekt, september 2013, s. 2

¹³¹ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 43

¹³² Ibid, s. 43

¹³³ Landinfo: Tsjetsjenia: Voldtekt, september 2013, s. 1

¹³⁴ EASO: Chechnya, Women, Marriage, Divorce and Child Custody, september 2014, s. 21

¹³⁵ Landinfo: Tsjetsjenia: Voldtekt, september 2013, s. 2

¹³⁶ Ibid, s. 1

¹³⁷ EASO: Chechnya, Women, Marriage, Divorce and Child Custody, september 2014, s. 21

3.3.2 Æresdrab

Der findes ingen officielle statistikker på æresdrab i Tjetjenien, men antallet af æresdrab på kvinder er stigende, ifølge flere forskellige kilder til EASO's rapport fra 2014.¹³⁸

Typiske årsager til æresdrab kan være utroskab, eller at kvinden har mistet sin mødom inden ægteskab. Et afslag på at indgå et arrangeret ægteskab kan føre til æresdrab. Også voldtægt anføres af nogle kilder som en mulig grund til æresdrab, mens andre kilder giver udtryk for, at det ikke er sædvanligt, med mindre kvinden selv anses for at være skyld i voldtægten.¹³⁹ Se afsnit 3.1.1 for mere information om voldtægt.

En repræsentant for CAT har endvidere påpeget, at politiet ofte vil kontakte familiemedlemmer til en kvinde, som angiveligt har begået en forbrydelse eller opført sig på en upassende måde, hvorefter familiemedlemmerne kan finde på at slå kvinden ihjel for at have skadet familiens ære.¹⁴⁰

Ifølge både en NGO i Grozny og en tjetjensk advokat i Moskva bliver personer, der begår æresdrab i Tjetjenien, ikke retsforfulgt.¹⁴¹ Netavisen Caucasian Knot har rapporteret om adskillige æresdrab, heriblandt i en artikel fra april 2015, hvoraf det dog fremgår, at en tjetjensk mand er blevet tiltalt for æresdrab på sin datter. Ifølge Oleg Orlov fra Memorial, der har udtalt sig til artiklen, forsøgte den tiltaltes advokat under retssagen at henvise til traditionerne, og et vidne i sagen citerede præsident Kadyrovs udtalelser om æresdrab.¹⁴²

Præsident Kadyrov har tilbage i 2009 udtalt offentligt, at i alt syv skuddræbte unge kvinder, hvis lig på forskellige tidspunkter var blevet fundet i vejsiden, havde *"loose morals"* og var blevet udsat for æresdrab retmæssigt. Præsidenten proklamerede videre: *"If a woman runs around and if a man runs around with her, both of them are killed."*¹⁴³

Hvis myndighedspersoner står bag et æresdrab, kan det få alvorlige konsekvenser for personer, der forsøger at efterforske drabet. ICG har til Udlændingestyrelsen omtalt et tilfælde, hvor den tidligere leder af efterforskningsafdelingen af *the Chechen Republic Investigative Committee* iværksatte et stort antal efterforskninger af straffesager, heriblandt sager vedrørende æresdrab. En af sagerne drejede sig om tre kvinder, der var fundet dræbt nær Grozny i maj 2013. Man mistænkte medlemmer af politistyrken i Shali for at stå bag drabene. Lederen af efterforskningsafdelingen modtog trusler som følge af efterforskningen og måtte tage sin afsked fra jobbet, og efterforskeren på den konkrete sag blev truet med voldtægt af Shalis politichef.¹⁴⁴

Æresdrab bliver traditionelt udført af nære, mandlige slægtninge, f.eks. faderen eller broderen til kvinden. Hvis kvinden ikke har en far eller bror, kan andre mandlige slægtninge på faderens side træde i stedet.¹⁴⁵

Dog har flere kilder i 2014 rapporteret om en ny udvikling, hvorefter andre personer end kvindens nærmeste slægtninge har udført æresdrab. Kilderne har refereret til nylige drab på kvinder, begået af fjernere slægtninge, der

¹³⁸ Ibid, s. 14

¹³⁹ Ibid, s. 15

¹⁴⁰ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 43

¹⁴¹ EASO: Chechnya, Women, Marriage, Divorce and Child Custody, september 2014, s. 14

¹⁴² Caucasian Knot: Experts: residents of Northern Caucasus try to justify "honour killings", 11. april 2015

¹⁴³ New York Times: Chechen leader imposes strict Islamic code, 2. marts 2009

¹⁴⁴ Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, januar 2015, s. 16-17

¹⁴⁵ EASO: Chechnya, Women, Marriage, Divorce and Child Custody, september 2014, s. 16

arbejder for de tjetjenske myndigheder. Kilderne har endvidere oplyst, at æresdrab ikke behøver ske med forældrenes tilladelse.¹⁴⁶

3.3.3 Enlige kvinder og kvinder på flugt fra familien

Ifølge Human Rights Watch og en international organisation i Nordkavkasus er enlige kvinder i Nordkavkasus sårbare og uden beskyttelse. En familie er kun stærk, så længe den ledes af en mand. Det er af afgørende betydning for en ugift kvinde om hun har brødre til at beskytte sig. Men hvis en kvinde har et dårligt rygte vil hun være uden beskyttelse og kan let blive et offer.¹⁴⁷ Verbal chikane, dårligt omdømme og diskriminering er, hvad en enlig kvinde uden mandlige slægtninge risikerer.¹⁴⁸

Ved et eventuelt ægteskabsophør dikterer tjetjensk tradition, at børnene skal blive boende hos manden, mens kvinden flytter tilbage til sine forældre eller bror, hvis forældrene ikke lever mere. Børn regnes for ægtemandens ejendom.¹⁴⁹ En enlig enke skal ifølge Human Rights Watch være i stand til at bevise, at hun har været gift. Hvis dette ikke er muligt, vil kvinden være i en sårbar position og have lav social status.¹⁵⁰

Hvis en kvinde ønsker at forlade Tjetjenien, vil det kræve accept fra hendes familie. Får hun ikke denne accept, vil hun få problemer med sin familie, hvis hun alligevel rejser bort alene, ifølge Svetlana Gannushkina. Flere af Landinfos kilder har oplyst, at det er usædvanligt for tjetjenske kvinder at rejse på egen hånd, da det strider mod traditionerne. Det anføres endvidere, at i tilfælde, hvor tjetjenske kvinder rejser ud af Tjetjenien alene og uden samtykke fra familien, sker det for at redde livet.¹⁵¹

Af Landinfos responsum fra 2014 om kvinder på flugt fra familien fremgår, at flere af Landinfos kilder oplyser, at tjetjenske kvinder, som flygter til andre dele af Rusland pga. frygt for overgreb fra familien, kan blive fundet af deres familie.¹⁵²

En NGO i Moskva har tilføjet, at der for en tjetjensk kvinde på flugt fra familien vil være en risiko forbundet med at tage kontakt til den tjetjenske diaspora i Moskva. Hun vil ikke blive anset vel, eller kunne regne med at få støtte og hjælp til at etablere sig fra andre tjetjenere. Diasporaen vil tværtimod kunne reagere med skepsis og hjælpe kvindens familie med at opspore hende. Kilden konkluderer, at en tjetjensk kvinde vil have vanskeligt ved at skjule sig i Moskva.¹⁵³

Både Memorial og en tjetjensk advokat har til Landinfo oplyst, at man kender til flere eksempler på, at kvinder, som er flygtet fra familien, er blevet fundet. Disse eksempler omhandler kvinder, der er flygtet fra Tjetjenien på grund af vold og overgreb fra familiemedlemmer. Det påpeges endvidere, at det med ressourcer er muligt at opspore en tjetjensk kvinde, til trods for at Rusland er et stort land.¹⁵⁴

¹⁴⁶ Kilderne omfatter bl.a. Human Rights Watch og International Crisis Group, jf. EASO: Chechnya, Women, Marriage, Divorce and Child Custody, september 2014, s. 16

¹⁴⁷ EASO: Chechnya, Women, Marriage, Divorce and Child Custody, september 2014, s. 17

¹⁴⁸ Landinfo: Tsjetsjenia: Kvinner på flukt fra familien, september 2014, s. 1

¹⁴⁹ Ibid, s. 1

¹⁵⁰ EASO: Chechnya, Women, Marriage, Divorce and Child Custody, september 2014, s. 17

¹⁵¹ Landinfo: Tsjetsjenia: Kvinner på flukt fra familien, september 2014, s. 2

¹⁵² Ibid, s. 2

¹⁵³ Ibid, s. 3

¹⁵⁴ Ibid, s. 3

Vedrørende mulighederne for at få beskyttelse fra politiet i det øvrige Rusland, har flere kilder oplyst til Landinfo, at det for det første er usandsynligt at en tjetjensk kvinde overhovedet vil opsøge russisk politi, og at det for det andet er usandsynligt, at politiet vil foretage sig andet end at registrere sagen.¹⁵⁵ Dette forhold bekræftes af United States Department of State, som citeret i EASO's rapport om kvinder i Tjetjenien.¹⁵⁶

En russisk NGO har henvist til, at det er et problem, at russisk politi ikke gør nok i sager om vold i familien og ægteskabet. Ifølge en rapport fra Anna Centre, som citeres i Landinfos responsum, ser politiet på familievold som et privat anliggende, der tilhører familiesfæren eller en kvindes egne personlige problemer.¹⁵⁷

4. Dansk asylpraksis

Af Udlændingestyrelsens ”Tal på udlændingeområdet pr. 31.12.2016” fremgår det, at antallet af asylansøgere fra Rusland var 81 i 2016. I 2015 var tallet 177. Udlændingestyrelsen har i mail til Dansk Flygtningehjælp, dateret 20. februar 2017, oplyst, at 73 etniske tjetjenere søgte asyl i 2015, mens tallet i 2016 var 13.¹⁵⁸

Det har ikke været muligt at indhente tal fra Udlændingestyrelsen på hvor mange etniske tjetjenere, der fik asyl eller blev meddelt afslag i årene 2015 og 2016, idet alle etniske tjetjenere registreres som russiske statsborgere i systemerne.

Ifølge Dansk Flygtningehjælps statistikker¹⁵⁹ har Flygtningenævnet i perioden 01.01.2015 til 31.12.2016 behandlet 98 spontansager vedrørende russiske statsborgere. Heraf drejede 79 sager sig om etniske tjetjenere fra Rusland.

Flygtningenævnet har i samme periode meddelt konventionsstatus (K-status) til tjetjenere i 13 sager og beskyttelsesstatus (B-status) i 3 sager. I 63 sager stadfæstede Flygtningenævnet Udlændingestyrelsens afslag på asyl.

Flygtningenævnet har dermed haft en omgørelsesprocent på 20 % i sager vedrørende etniske tjetjenere.

De sager, der er indbragt for Flygtningenævnet i 2015 og 2016, omhandler primært konflikter med de tjetjenske og/eller russiske myndigheder på grund af bistand til eller slægtskab med (formodede) oprørere. Sagerne kan i grove træk inddeles i følgende kategorier:

4.1 Bistand til oprørere

Der ses en forholdsvis fast praksis for, at hvis det lægges til grund af Flygtningenævnet, at de russiske/tjetjenske myndigheder har mistænkt og/eller anklaget personer for at yde støtte til oprørerne (også relativt begrænset støtte, f.eks. få måltider eller få dages logi), meddeles der K-status.

I flere sager meddeles K-status til personer, der har nået at flygte inden de blev tilbageholdt af myndighederne, og hvor der ingen overgreb har fundet sted, men hvor myndighedernes mistanke mod ansøgerne lægges til grund af Flygtningenævnet. Dette er eksempelvis tilfældet i en sag fra 2015, hvor der meddeltes K-status til en enlig kvinde, der havde nået at flygte inden hun selv blev udsat for nogen overgreb fra de tjetjenske myndigheders side. En

¹⁵⁵ Ibid, s. 3

¹⁵⁶ EASO, Chechnya, Women, Marriage, Divorce and Child Custody, september 2014, s. 19

¹⁵⁷ Landinfo: Tsjetsjenia: Kvinner på flukt fra familien, september 2014, s. 4

¹⁵⁸ Det fremgår af mailen, at tallene er opdateret på baggrund af endelige registreringer i Polsas fra Rigspolitiet. Det bemærkes, at de statistiske oplysninger er behæftet med usikkerhed, da Polsas er opbygget som journaliserings- og sagsstyringsystem, og ikke som egentlige statistikker.

¹⁵⁹ Dansk Flygtningehjælp modtager Flygtningenavnets afgørelser vedrørende ansøgninger om asyl

bekendt til ansøgeren havde forinden set ansøgerens mand og søn blive fjernet fra familiens hjem af formodede myndighedspersoner.

I sager vedrørende konflikter med de tjetjenske myndigheder grundet en mistanke om bistand til oprørerne ses der en klar, fast praksis for, at der ikke kan henvises til internt flugtalternativ andetsteds i den Russiske Føderation. Heller ikke i sager, hvor tjetjenere har kunnet bo i naborepublikken Ingusjetien op til udrejsen.

I november 2016 blev et ægtepar eksempelvis meddelt K-status med henvisning til, at den mandlige ansøger fortsat måtte antages at være profileret i forhold til de tjetjenske og russiske myndigheder, som følge af sin aktive bistand til de tjetjenske oprørere. Flygtningenævnet lagde ved sagens afgørelse tillige vægt på, at den mandlige ansøgers nu afdøde fætter var en kendt tjetjensk oprører. I denne sag fandt Flygtningenævnet ikke, at et andet sted i Rusland kunne tjene som internt flugtalternativ.

4.2 Familiemedlemmer til (formodede) oprørere

Der ses en forholdsvis fast praksis for at meddele K-status, hvis det af Flygtningenævnet lægges til grund, at myndighederne har forfulgt ansøger grundet familiemedlemmer, der fortsat er aktive blandt oprørere eller opposition. Typisk er ansøgerne under tilbageholdelse blevet tvunget til at fungere som meddelere/infiltratorer, eller chikane mod ansøgerne er blevet brugt som en slags pressionsmiddel mod de aktive familiemedlemmer for at få dem til at melde sig.

I en sag fra juni 2016 blev et ægtepar meddelt K-status, idet den mandlige ansøger var blevet forsøgt presset af de tjetjenske myndigheder til at være informant og skaffe dem oplysninger, dels om landsbyens indbyggere, dels om mandens eks-svoger, der var Syriens-kriger.

I februar 2016 blev en enlig kvinde meddelt K-status, idet hendes ægtefælle havde tilsluttet sig oprørerne og hun selv var mistænkt af myndighederne for at have videregivet informationer til ægtefællen om sin arbejdsplads, en statslig nyhedstjeneste i Tjetjenien, der herefter blev angrebet af oprørere.

I 2015 meddelte Flygtningenævnet B-status til en ældre kvinde, som havde været udsat for trusler fra de tjetjenske myndigheders side igennem tre år. Truslerne var ikke blevet realiseret, men nævnet henviste til at baggrundsmaterialet støtter, at nære familiemedlemmer til oprørere eller deres hjælpere kan opleve pression fra myndighederne, og at det ikke kan udelukkes, at nære familiemedlemmer anholdes og udsættes for tortur.

I september 2015 blev et ægtepar fra Tjetjenien meddelt B-status, idet Flygtningenævnet lagde til grund, at den mandlige ansøger som tidligere politibetjent og slægtning (nevø) til en profileret menneskerettighedsforkæmper, der var flygtet fra Tjetjenien, var i risiko for overgreb fra de tjetjenske myndigheders side.

4.3 Militærtjeneste i Ukraine

I januar 2016 blev en enlig tjetjensk mand meddelt K-status med henvisning til at han ved en tilbagevenden til Rusland risikerer at blive udsat for overgreb af myndighederne, som følge af sin vægring ved at deltage som soldat for de russiske styrker i Ukraine. Flertallet af Flygtningenævnet fandt ikke, at ansøgeren kunne tage ophold andetsteds i den russiske republik.

I marts 2016 blev et tjetjensk ægtepar meddelt afslag på asyl. Afgørelsen nævnes under dette afsnit, idet Flygtningenævnet lagde den mandlige ansøgers forklaring til grund, herunder at han var blevet tvunget til at underskrive et dokument om at han ville rejse frivilligt til Ukraine og kæmpe, men stadfæstede

Udlændingestyrelsens afgørelse, idet man ikke fandt at kunne udlede af ansøgers forklaring, at han var under mistanke for selv at være tilknyttet eller at have ydet bistand til oprørerne. Angående tvangshvervningen bemærkede Flygtningenævnets flertal, at ansøgeren havde oplyst, at han ikke har aftjent militærtjeneste, og at han således ikke umiddelbart var egnet til at blive sat ind under kamphandlinger.

4.4 Kønsrelateret vold/forfølgelse på grund af seksualitet

I juni 2015 blev en enlig kvinde med tre børn meddelt afslag på asyl. Som asylmotiv havde kvinden angivet, at hun frygtede overgreb fra den lokale borgmester, der fra hun var 16 år flere gange havde kidnappet hende og udsat hende for seksuelle overgreb. Hændelserne havde senest fundet sted efter ansøgeren var blevet gift og var flyttet til en anden by. Flygtningenævnet lagde ansøgerens forklaring om overgrebene til grund, men stadfæstede Udlændingestyrelsens afgørelse med henvisning til, at kvinden ville kunne tage ophold et andet sted i den Russiske Føderation, herunder hos en ven i Ingusjetien.

I juni 2015 blev sagen indbragt for FN's Kvindekomité og i oktober 2015 besluttede Flygtningenævnet at genoptage sagen. I december 2015 blev kvinden meddelt B-status. Nævnet fandt, at ansøger ikke kunne henvises til at tage ophold andetsteds i den Russiske Føderation, med henvisning til borgmesterens højtstående position og forbindelser til andre myndigheds personer samt ansøgers personlige forhold.

En sag fra januar 2016 omhandler en homoseksuel mand, som blev tvunget af myndighederne til at afsløre indflydelsesrige personers seksualitet og i øvrigt udsat for en række overgreb fra såvel myndigheder som privatpersoner. Manden blev meddelt K-status, mens hans mor blev meddelt B-status.

4.5 Afslag

Ansøgere, der tilhører de ovennævnte kategorier, meddeles ikke nødvendigvis asyl. Flygtningenævnets afgørelse beror i hver enkelt sag på en konkret og individuel vurdering. Flygtningenævnet stadfæstede i perioden fra 01.01.2015 til og med 31.12.2016 80% af Udlændingestyrelsens afgørelser vedrørende etniske tjetjenere.

De fleste af Flygtningenævnets afslag beror på, at nævnet ikke har fundet ansøgerens forklaring troværdig eller sandsynlig. Forhold, der tillægges betydning, kan f.eks. være visumansøgninger i andre lande forud for udrejse, sent fremlagte tilsigelse, ansøgning om pas før overgreb fandt sted, etc.

Flere af de sager, hvor Flygtningenævnet har stadfæstet Udlændingestyrelsens afgørelse, omhandler kønsrelateret vold eller seksuelle overgreb (fra ægtefælle eller myndigheds personer), men uden tilknytning til konflikten mellem oprørere og myndigheder som sådan. I samtlige tilfælde er der tale om troværdigheds- eller sandsynlighedsafslag.

Derudover fordeler afslagene sig i to hovedgrupper:

”Gamle” overgreb eller aktiviteter: Sager, hvor ansøgers forbindelse til oprørerne samt myndighedernes overgreb lægges til grund, men hvor der meddeles afslag under henvisning til, at forholdet ligger langt tilbage i tid, og hvor ansøgerne har opholdt sig i Tjetjenien eller Ingusjetien i en længere periode efterfølgende. Typisk sager, der drejer sig om personer, der har kæmpet under krigen i 1990’erne og 00’erne.

Familiemedlemmer til flygtninge i eksil (typisk i Danmark): Sager, hvor ansøgerne er kommet i myndighedernes søgelys grundet familiemedlemmer, der har været aktive i oprørsbevægelsen, men som er udrejst (og typisk har fået asyl i Danmark). Her stilles der ofte et større intensitets- og aktualitetskrav end i sager, hvor familiemedlemmer fortsat opholder sig og er aktive oprørere i Tjetjenien.

5. Udsendelse

Ved udgangen af 2015 var der ifølge Rigspolitiets oplysninger 136 afviste asylansøgere fra Rusland i udsendelsesposition.¹⁶⁰

Af Udlændingestyrelsens ”Tal på udlændingeområdet pr. 31.01.2017” følger, at personer fra Rusland ifølge Rigspolitiets statistik udgjorde den største samlede gruppe af udsendte afviste asylansøgere i 2016. 73 personer blev udsendt.¹⁶¹ Heraf var 15 udsendelser påsete, 56 rejste selv og 2 blev udsendt ledsaget.¹⁶² Det fremgår ikke af statistikken, hvor mange af disse personer, der var etniske tjenere.

Rigspolitiets seneste redegørelse om udsendelse af afviste asylansøgere er for 2014. Det fremgår af redegørelsen, at der i maj 2008 blev indgået en tilbagetagelsesaftale mellem Rusland og Danmark, som siden 2010 har dannet grundlag for samarbejdet på udsendelsesområdet. Politiet oplyser i redegørelsen, at der løbende modtages accept på tilbagetagelse i forelagte sager, men at de russiske myndigheder i en række sager har vanskeligt ved at identificere de forelagte personer som russiske statsborgere på baggrund af de forelagte oplysninger og identitetsdokumenter, der ofte vurderes som hhv. forkerte, mangelfulde eller falske. Når der foreligger accept på tilbagetagelse, anmoder Rigspolitiet Ruslands ambassade i København om udstedelse af rejsedokumenter.¹⁶³

Rigspolitiet anfører endvidere, at der er et velfungerende samarbejde med de russiske myndigheder, og at der løbende er gennemført udsendelser til Rusland.¹⁶⁴

Rigspolitiet har ved e-mail til Dansk Flygtningehjælp af 20. marts 2017 bekræftet, at ovenstående stadig er gældende i 2017.

¹⁶⁰ Udlændingestyrelsen, Tal og fakta på udlændingeområdet 2015, foråret 2016, s. 21

¹⁶¹ Udlændingestyrelsen, Tal på udlændingeområdet pr. 31.01.2017, januar 2017, side 9

¹⁶² Ved en påset udsendelse følges den afviste asylansøger til gaten, og politiet påser at flyet forlader Danmark. Ved en ledsaget udsendelse ledsages den afviste asylansøger typisk af to politifolk til enten transitlandet eller den endelige destination er nået.

¹⁶³ Rigspolitiet, Redegørelse for status på arbejdet med udsendelse af afviste asylansøgere i 2014, april 2015, s. 10

¹⁶⁴ Ibid, s. 10

6. Kilder

- Al Arabiya: Russia's Caucasus Islamists 'pledge allegiance' to IS, 24. juni 2015: <http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2015/06/24/Russia-s-Caucasus-Islamists-pledge-allegiance-to-ISIS-.html>
- Caucasian Knot, Karina Gadzhieva: Experts: residents of Northern Caucasus try to justify "honour killings", 11. april 2015, <http://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/31395/>
- Caucasian Knot, Muslim Ibragimov og Alexander Ivanov: Kadyrov demands to expel militants' families from Chechnya and demolish their houses, 6. december 2014, <http://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/30147/>
- Caucasian Knot: At rally, residents of Chechen village of Kurchaloi decide to evict militants' families, 17. januar 2017. <http://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/38175/>
- Caucasian Knot: Infographics. The statistics of the number of victims in the North Caucasian Federal District regions for the period of 6 years. Anvendt den 12. februar 2017. http://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/statistics_victims_2010_2015.html?l=en
- Caucasian Knot: Relatives of detained Makhma Muskiev evicted from Tsotsi-Yurt, residents of Chechnya report, 4. februar 2017, <http://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/38351/>
- Caucasian Knot: Villagers demand to expel family members of suspected militant from Chechnya, 22. december 2016, <http://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/37909/>
- Centre for Eastern Studies, Maciej Falkowski: On the Periphery of Global Jihad, The North Caucasus: The Illusion of Stabilisation,, November 2014. <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/point-view/2014-11-14/periphery-global-jihad-north-caucasus-illusion-stabilisation>
- EASO Country of Origin Information Report: Chechnya, Women, Marriage, Divorce and Child Custody, september 2014. <http://www.refworld.org/docid/5437b83c4.html>
- EASO Country of Origin Information Report: Russian Federation State Actors of Protection, marts 2017. https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/EASOCOI_Russia_State_actors_of_protection.pdf
- Human Rights Watch: Like Walking a Minefield, Vicious Crackdown on Critics in Russia's Chechen Republic, august 2016. <https://www.hrw.org/report/2016/08/30/walking-minefield/vicious-crackdown-critics-russias-chechen-republic>
- Jamestown Foundation, North Caucasian Insurgency Experiences Setbacks but Conditions for Political Violence Persist; Eurasia Daily Monitor Volume: 13 Issue: 195, 13. december 2016, http://www.ecoi.net/local_link/333617/461905_en.html
- Landinfo, Respons. Tsjetsjenia: Voldtekt, 13. september 2013. www.landinfo.no/asset/2499/1/2499_1.pdf
- Landinfo, Respons. Tsjetsjenian: Kvinner på flukt fra familien, 8. september 2014. www.landinfo.no/asset/2970/1/2970_1.pdf

- Landinfo, Temanotat. Tsjetsjenia: Familiemedlemmer til personer med tilknytning til oprørsbevægelsen, 4. oktober 2016. www.landinfo.no/asset/3432/1/3432_1.pdf
- Landinfo, Temanotat. Tsjetsjenia: Fremmedkrigere i Syria og Irak, 8. august 2016. www.landinfo.no/asset/3394/1/3394_1.pdf
- Landinfo, Temanotat. Tsjetsjenia: Tsjetsjenske myndigheters reaksjoner mot oprørere og personer som bistår oprørere, 12. marts 2015. www.landinfo.no/asset/3088/1/3088_1.pdf
- Memorial Human Rights Centre: Counter-terrorism in the North Caucasus: A human rights perspective. 2014 – first half of 2016, 2016. www.memohrc.org/sites/default/files/doklad_severnny_kavkaz_-_angl.docx
- Minority Rights Group, anvendt 13. februar 2017, <http://minorityrights.org/minorities/chechens/>
- New York Times, Lynn Berry: Chechen leader imposes strict Islamic code, 2. marts 2009 <http://www.nytimes.com/2009/03/02/world/europe/02iht-chechen.4.20541553.html>
- Nygaard, Poulsen-Hansen, Magnusson, Petersen: Tjetjenien i *Den Store Danske*, Gyldendal. Anvendt 12. februar 2017. <http://denstoredanske.dk/index.php?sideId=172616>
- Rigspolitiet, Redegørelse for status på arbejdet med udsendelse af afviste asylansøgere i 2014, april 2015. <https://www.politi.dk/NR/rdonlyres/FD4D7293-13F9-40BD-BA90-E27DCCC03641/0/Statusredegørelsefor2014.pdf>
- Russia Today: "ISIS threatens to 'liberate' Chechnya, Caucasus", 3. september 2014. <https://www.rt.com/news/184836-isis-putin-kadyrov-syria/>
- The Guardian, Shaun Walker: 'We like partisan warfare.' Chechens fighting in Ukraine – on both sides, 24. juli 2015: <https://www.theguardian.com/world/2015/jul/24/chechens-fighting-in-ukraine-on-both-sides>
- Udlændingestyrelsen, Tal og fakta på udlændingeområdet 2015. Redaktion afsluttet i foråret 2016. https://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/EBDF83E7-B151-4B3B-A87C-CC291B29CF14/0/tal_og_fakta_2015.pdf
- Udlændingestyrelsen, Tal på udlændingeområdet pr. 31.01.2017, januar 2017 https://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/E3C50EA0-BD36-4DDD-9C8D-7AAF44DE1F12/0/seneste_tal_udlaendingeomraadet.pdf
- Udlændingestyrelsen: Security and human rights in Chechnya and the situation of Chechens in the Russian Federation – residence registration, racism and false accusations, rapport fra fact-finding mission til Moskva, Grozny og Volgograd, Rusland, fra 23. april til 13. Maj 2014 og Paris, 3. Juni 2014, januar 2015. <https://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/662FD8CA-B89C-438C-B532-591500571951/0/ChechnyaFactfindingreport26012015FINALLinklforside.pdf>